

MARINARKEOLOGI OCH MASSTURISM

Med mycket reklam och starkt kommunalt stöd har Stockholms skärgård och Haninge kommun blivit en turistattraktion rikare. Ingen har undgått att informeras om de nedstigningar som helt komersiellt utförts med civil ubåt till vraket efter Saltskutan eller Anna Maria, förlist på 1700-talets första årtionde mitt i Dalarö hamn.

När projektet presenterades på MAS-konferensen i våras var jag klart negativ. Jag såg framför mig en turistfornlämning i fasadbelysning omsvärmad av "a yellow submarine" i en "magical mystery tour". Självsåg jag mig som "the fool on the hill" smygtittande från Amerikaberget. Ut över fjärden ekade turistintendentens talrörsmegafon samtidigt som de förväntansfulla upplevelseköparnas "AAAAAA så intressant!!!!" fullbordade Beatlespotpurriet.

Uderygningen var nära.

Nå hur gick det då. Tja någon större succé blev det icke. Ovanligt samstämmiga vänner vittnade om själva ubåtsnedstigningen som behållningen med trippen. Av vraket syntes inget. Eller mycket litet när man kom mycket nära. Och då fick man gå mycket nära. (Någon dykare som känner igen sig?)

Dagstidningarna var inte speciellt lyriska. Lämna kameran hemma uppmanades som exempel. Ubåten kolliderade dessutom med ett träföremål och spräckte ett ofarligt skyddsglas. Ja naturligtvis kolliderade man ej med Anna Maria. Oh nej. Vad man kolliderade med är förstas okänt. Hade det varit själva vraket hade nog äventyret varit slut nu.

Självs känner jag mig oerhört klugen i frågan om massturism på skeppsvrak. Om det nu är möjligt med massturism i vatten som har så varierande sikt som våra.

Dels är det rena förslitning av fornlämningarna, dels är det alla småsjuka kringarrangemang av sommarlandskaraktär som alltid kommer till med tiden. Sedan har vi restriktionerna. Ja just restriktionerna. Vi har en fri sportdykning i Sverige. Upprepade ubåtsdykningar kräver stora investeringar och stora investeringar måste ge stora vinster. Några dykflanörer kan inte accepteras med ubåt i vattnet. Säkerhetsskäl kan det tyckas. Säkerhet mot inställda turer. Samma slags säkerhet som driver vissa kommuner att förbjuda såväl camping som övernattning i båt i naturhamnar då det finns anlagda campingplatser och marinor med torktumlare. Vanlig övernattning i tält utanför ordnad campingplats kallas numera för "vild camping" i turistbroschyrer. Vild dykning nästa.

Positivt och orsak till min klugenhet är att fler människor utanför sportdykarkretsarna faktiskt får möjlighet att åtminstone komma i närheten av vraken. Våra fantastiska skeppsbyggnadsminnesmärken (obs nytt ord).

Och därmed uppmärksammas även det berättigade krav på dokumentation och vård som vi ställt sedan länge i Marinarkeologiska Sällskapet.

Erik Enström